

Välbevarade kvarnanläggningar längs Bräkneån är kvarn och såg i Björstorp och Lindefors, men framför allt Trånghems såg och kvarn, som fortfarande delvis är i bruk. Det är en anläggning som pedagogiskt skulle kunna fungera för att visa hur vattenkraft använts i äldre tider. Anläggningen visar dessutom hur utbyggnader sker när verksamheten kräver det.

Örseryds kvarnar visar hur kvarnanläggningar flyttats inom ett begränsat område när förutsättningarna för produktionen ändras.

Småindustriområden som Ebbamåla och Öl-jehult bör studeras vidare och arkivstudier av Evaryds kvarn skulle kunna ge svar på tidig användning av vattenkraft i Blekinge.

Flottningslämningar är tydligast i området runt Gummagölsmåla och Hultalyckebron, samt uppströms Björkery lasta.

Platserna är delvis skyltade genom Bräkneleden. Vissa delar av ån är otillgängliga.

Bräkneån, Ebbamåla kvarn

Kulturlämningarna längs den norra delen av Bräkneån består till stor del av skogsbruksrelaterade lämningar. Det är t.ex. kolbottnar, slagghvarpar, tjärrännor, brånar och lägenhetsbebyggelse.

Till Ebbamåla kvarn leder den gamla kvarnvägen som kantas av en stengärdsgård på västra sidan. Vägen fortsätter på östra sidan och har nere vid ån en röjd yta som kan ha varit kvarnplan. På västra sidan ovanför vägen finns fossila åkar och röjningsrösen.

Kvarnen har varit i bruk minst sedan år 1868 och användes både som såg- och mjölkvarn. Verksamhet var igång till minst 1917, eventuellt även senare.

På västra sidan finns en husgrund, ca 2,5 m hög med en öppning för hjulaxel. Kvarnrännan är välbevarad och ca 30 m lång. På östra sidan finns flera grunder och en kvarnränna som är ca 30 m lång. Här har en rastplats byggts vilken bland annat ändrat rännans struktur och den grunden har fyllts igen.

Vägarna och bron är i bra skick, men anläggningarna är bevuxna med träd. Det ligger stormfällda träd över ån, vägen på västra sidan och rännorna. Träden bör tas bort.

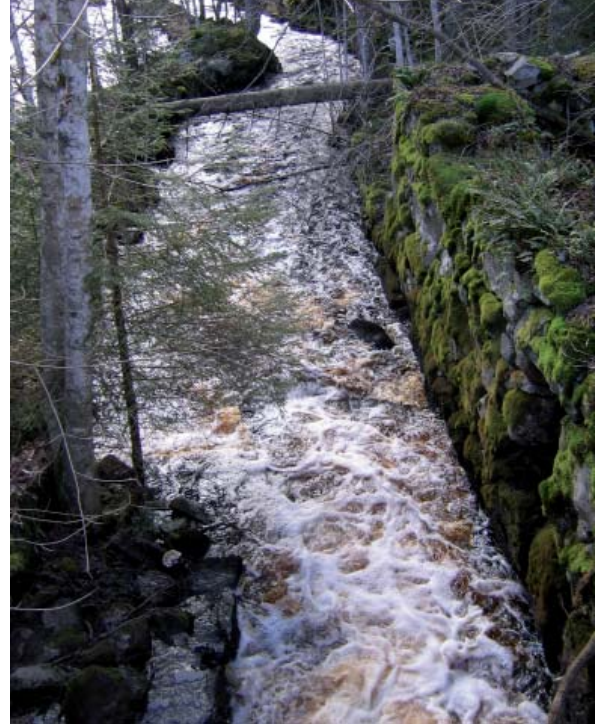

Bräkneån, Ebbamåla kvarn

Östra sidan

Västra sidan

Bräkneån, Ebbamåla kvarn

”Toffeltork”

Byggnad i huggen sten, 3,5 x 3,5 m, som använts för torkning av toffelbottnar. Byggnaden är i gott skick, men har spruckit i västra delen. Det bör åtgärdas så att inte byggnaden rasar, samt ta bort växtlighet som orsakar skador.

Bräkneån, Öljuhults kvarn och såg

Småindustriområde med lämningar efter mjölkvarn, såg och stärkelsefabrik. Det finns två kvarnrännor, samt befintliga byggnader och grunder. Kvarnplats sedan minst 1869. Sågen tillkom i slutet av 1800-talet och senare sattes en turbin in för eldrift. Stärkelsefabriken flyttade 1917 till Öljuhult. I huvudfåran rensades det för flottning, i slutet av 1700-talet eller början av 1800-talet. Nedströms bron finns ett tiotal stora rösen efter rensningarna.

Östra kvarnrännan med rester efter turbindrift. Sågverksbyggnaden nedströms.

Sentida byggnad på den gamla kvarnplatsen. Rester efter turbin utanför.

Sågverksbyggnaden

Damm och vägbank

Västra kvarnrännan med gjuten fisktrappa

Bräkneån, Öljuhults kvarn

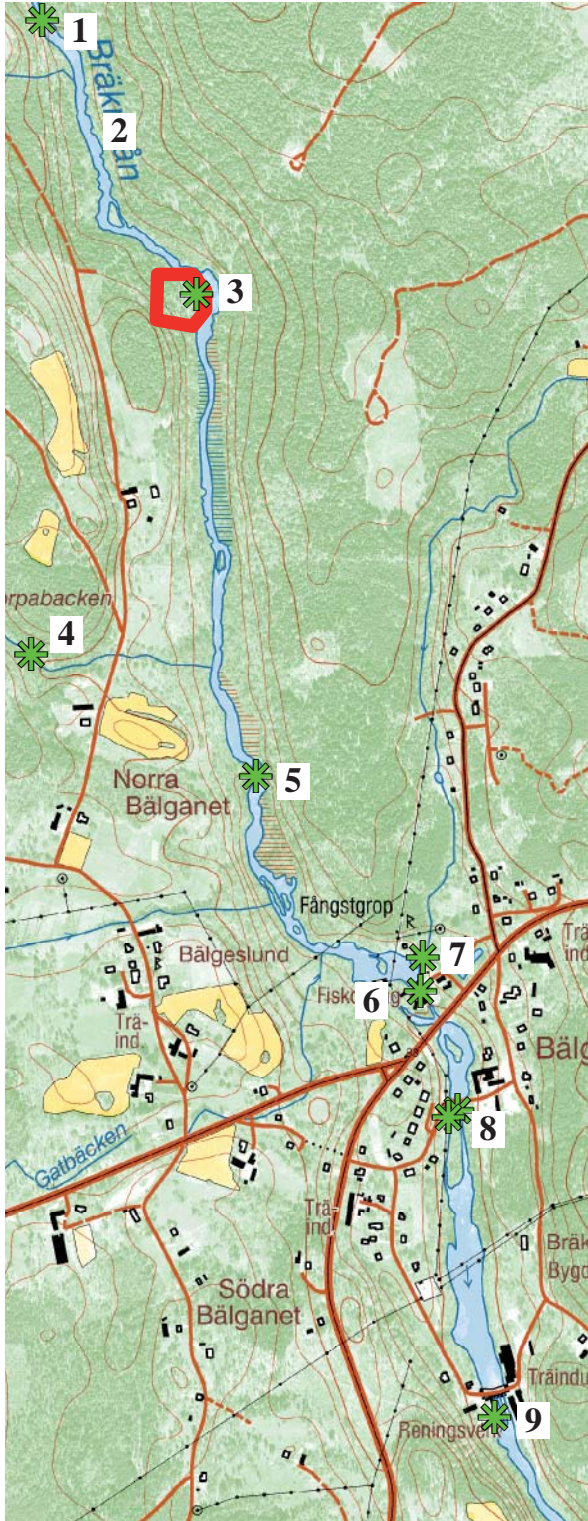
Flottning

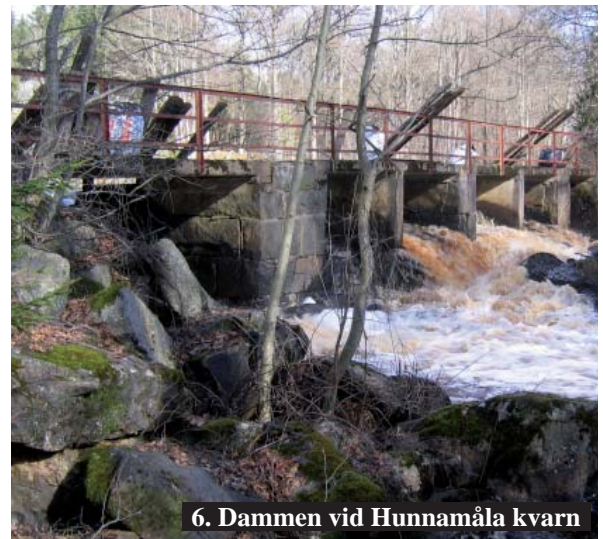
Stärkelsefabrik

Bräkneån, området runt Belganet

Storskifteskarta från år 1819. Källa: Lantmäteriet

6. Dammen vid Hunnamåla kvarn

Bräkneån, Kvarn och torpmiljö

1. Dammvall som troligen tillhört en husbehovskvarn för bönderna i Hunnamåla Måle och eventuellt även använts av bönderna i Öljuhult. Eventuellt finns ytterligare en anläggning i området, som är svårtillgängligt. Närmare besiktning har inte varit möjlig.

2. Hunnamåla Måle fick sin första torpare år 1853 enligt torpinventeringen som Backaryds hembygdsförening gjorde år 1998. Den siste torparen Carl Johan Svensson övertog torpet efter sin far i slutet av 1800-talet.

Bräkneån, spiksmedja och lastageplats

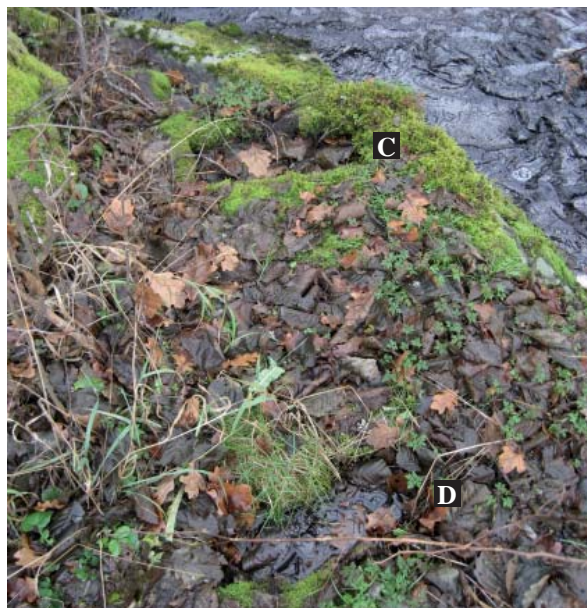
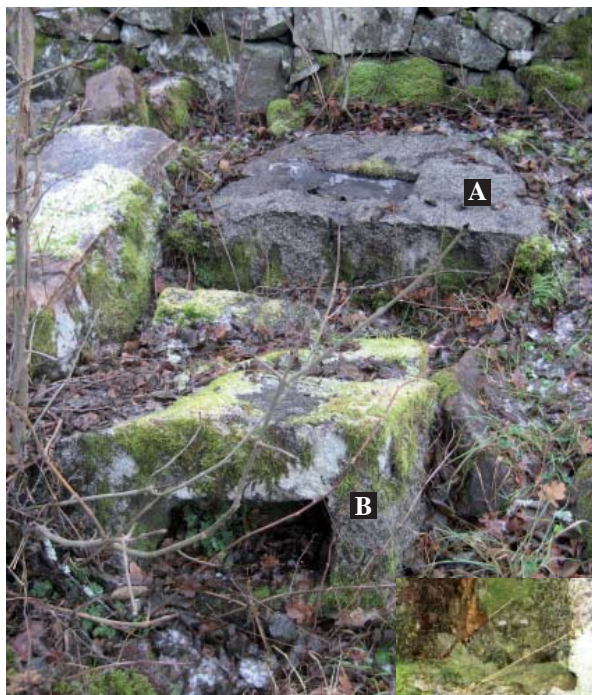
3. Spiksmedjan, även kallad Rundgrenatorpet, var i bruk mellan 1859-93 enligt Torpinventeringen. I området finns flera husgrunder och en väg på västra sidan. Idag går en spång över den tidigare dammvallen. Rännan och smedjegrunden är i gott skick, men det växer träd i anslutning till rännan som bör tas bort. En del träd har redan stormfällts, men ligger inte över anläggningen.

Tidigare har det i samma område funnits en timmerplats enligt enskifteskartan från 1819. Detta har jag tolkat som en lastageplats.

Bräkneån, spiksmedja och lastageplats

3. I smedjegrunden finns bl.a. en sten som kan tolkas som fundament till ett städ. Det finns dessutom fyra stenar med en rektangulär urholkning med räfflade sidor. Funktionen är oklar. Stenarna befinner sig inne i grunden. Sten C och D verkar vara i primärt läge. De övrigas placering är osäker och hur mycket de har flyttats.

Husörenbäcken, Belganets skattekvamn

4. Belganets skattekvamn låg i Husörenbäcken som rinner ut i Bräkneån. Enligt skylten på platsen är den byggd år 1694 och var öde år 1795, men den finns utmärkt på storskifteskartan från år 1819. Idag finns i stort sett enbart dammvallen kvar. Bästa bevarad är den på södra sidan av bäcken. Bäcken rinner från Dammhejan.

5. Platsen består av en dammvall, men har inte besiktats på grund av felaktig position. Resterna av dammvallen ska användas som fundament till en spång för överfart över ån. Ej välbevarad.

Storskifteskarta från år 1819 (Lantmäteriet)

Bräkneån, Hunnamåla kvarn och såg/Belganets fiskodling

6. Kvarnplatsen är troligen utmärkt på en karta från år 1842. Kvarnen har byggts om i etapper och sågen tillkom år 1920. På ekonomiska kartan från år 1973 är fiskodlingen utmärkt och anläggningen används fortfarande som fiskodling.

Enligt ägaren finns det ingen utrustning kvar i byggnaderna, men man kan fortfarande få en uppfattning om hur anläggningen brukats med utgång från dammen. Byggnadernas exteriör är i varierande skick.

Damm och kvarnbyggnad, östra delen

Dammvall, västra fåran

Utlopp

Dammvall, västra fåran

Betongkar? Oklar funktion

Dammvall förstärkt med betong, västra fåran

Västra fåran

Bräkneån, Kvarnanläggning i Lillån

Hunnamåla kvarn och såg

Dammvallen på västra sidan

7. Lillån rinner ut i Bräkneån strax ovanför fiskodlingen i Belganet. Generalstabskartan från år 1870 har en kvarnmarkering på platsen. Resterna efter kvarnen är en ca 25 m lång sträcka av ån med kallmurade sidor. Kulturlager på båda landsidorna är omrörda.

Bräkneån, Hunnamåla spiksmedja

8. Hunnamåla spiksmedja uppfördes, enligt skylten, på östra sidan år 1868. Det finns en grund och ränna kvar. På västra sidan finns även där en ränna och ett fundament med en järnbult. Det är eventuellt rester efter en överbyggnad över rännan. Generalstabskartan från år 1870 har en kvarnmarkering, medan Häradsekonomiska kartan från år 1915-19 har en sågmarkering.

Bron går över den tidigare dammvallen och har vissa rester kvar. Sentida ombyggnad.

Bräkneån, Belganets kvarn och Bröderna Sandbergs/Belganets svarverri

9. Belganets kvarn låg nedströms nuvarande bebyggelse. Kvarnen byggdes ca 1871 och sågen tillkom några år efter. Rester finns kvar i form av fundament och rännor.

Byggnader till svarveriet ligger tillsammans med vägen över dammvallen. Svarveriet är från 1907 och drivs fortfarande, men är om- och utbyggt. Ångmaskin finns kvar, men är inte i bruk. Anläggningen drivs idag delvis med turbiner. Stenlada, bostadshus och tvättstuga ingår i anläggningen.

Bräkneån, Bröderna Sandbergs svarveri/Belganets svarveri

Bräkneån, Flottledsrensning vid Hultalyckebron

I Bräkneån har det rensats för flottning från slutet av 1700-talet. Runt bron till Hultalycke finns det flera lämningar. Uppströms bron, på västra sidan, finns en stengärdesgård med sjörullad sten (1).

Nedströms bron finns flera strängar i vattnet som troligen använts för att spärra av angränsande åfåror, så att stockarna inte skulle fastna (2). Enskilda markägare har på senare år nyttjat ån för flottning. I början av 1900-talet fram till omkring 1920 flottades det mellan Hultalycke och Örserys såg.

Uppströms bron finns rester av vad som kan ha varit en ålkista (3).

Bräkneån, Hålabäcks kvarn

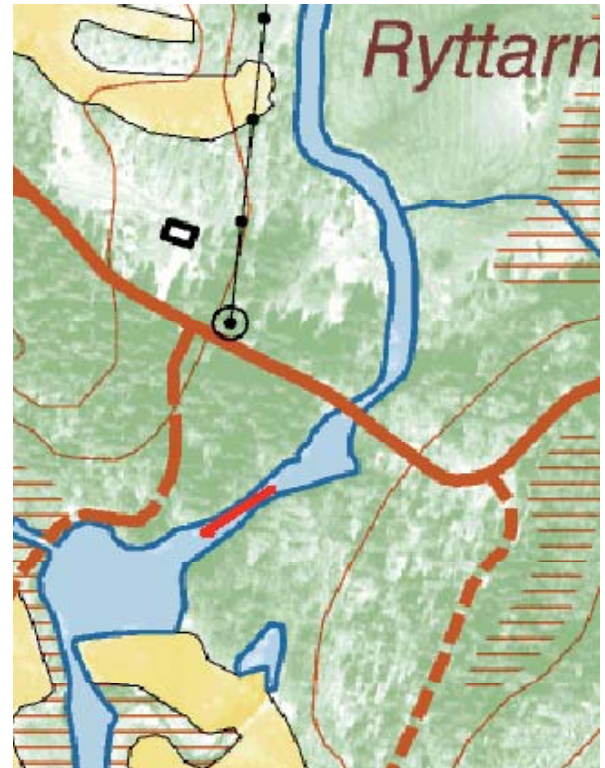
Det har funnits en skvaltkvarn i Hålabäck sedan år 1671. På skifteskartor från år 1799 och år 1831, ska det enligt Birgitta Olsson ha funnits såg- och kvarnplan markerat. År 1875 byggdes en ny kvarn, men den brann ner 1885.

Lämningarna efter verksamheten består av dammvall, kvarnväg, rännor, grunder och kvarnplan. I området finns hamlade träd, slåttermader, röjningsrösen och stengårdsgårdar.

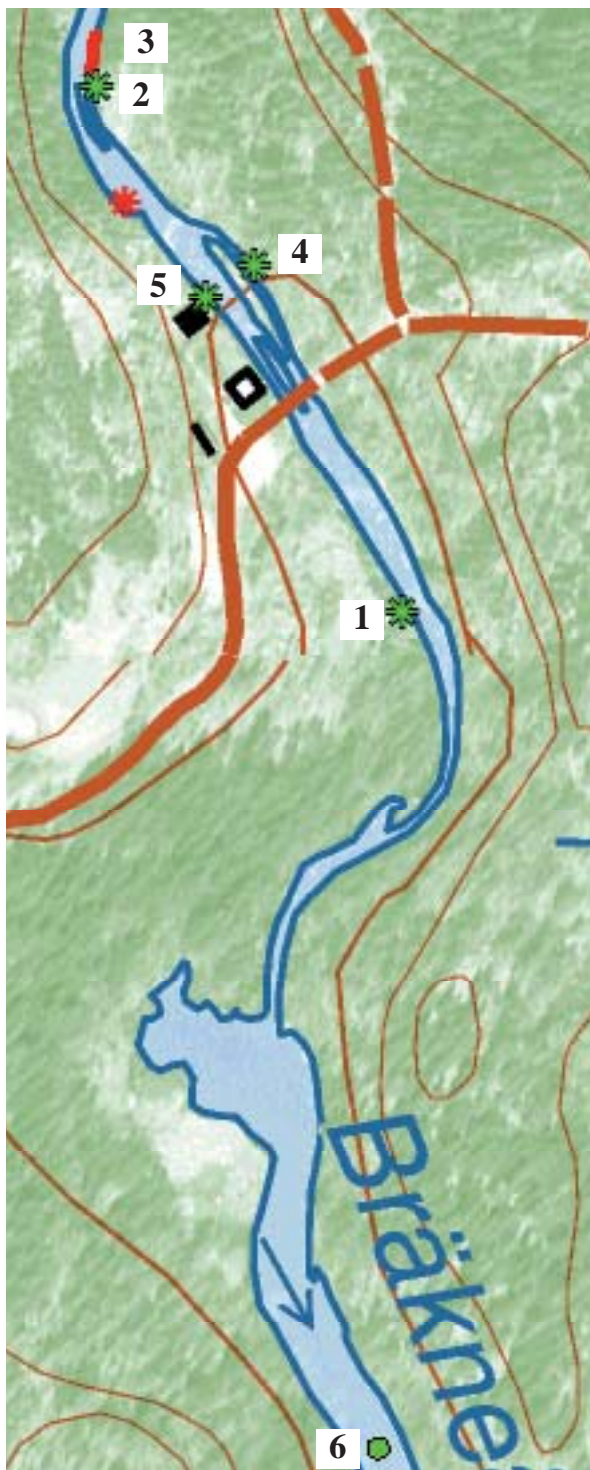
Område som, enligt muntliga uppgifter, har rensats för flottning. Høgt vattenstånd har gjort att platsen inte gått att besikta i sin helhet.

Bräkneån, Örserys kvarnar

Örserysdelen av Bräkneån är ett bra exempel på hur kvarnar har flyttats flera gånger under tidens lopp. Orsaken har varit att få bättre fallhöjd, ägandeförhållande, dammfästen m.m. Redan år 1684 omnämndes Örseryd sågkvarn och den ska ha legat norr om den nuvarande dammen.

1. Den nedre kvarnlämningen fanns vid upp- rättandet av en skifteskarta på 1830-talet och var markerad som kvarn och såg. Det fanns också en sågplan utmärkt på västra sidan av ån. Kvarnplatsen består av ränna, kvarngrund och dammvall. Dammvallen är mycket tydlig på östra sidan av ån. Ingen av sidorna är särskilt tillgängliga.

2. När den övre kvarnen byggdes är oklart, men den finns utmärkt på den häradsekonomiska kartan från år 1915-19. Lämningen utgörs av dammwall, ränna, kvarnstenar, samt grunder efter ladugård, bostadshus och kvarn. Uppströms dammwallen fanns en lastageplats för flottat timmer. Vägen där hästarna drog vagnarna till kvarnen och lastageplatsen är kvar.

Dammvall

Dammvall och ränna

Kvarngrund

Kvarnsten

**Rester efter bostadshusets spis.
Avloppet gick rätt ut i ån.**

Bostadshuset. Foto: Privat

3. Flottning av virke har skett i Bräkneån under många hundra år. I början av 1900-talet fram till omkring 1920 har även enskilda markägare flottat virke mellan Hultalycke och Örseryds såg.

Lastageplats för flottat timmer

Bräkneån, Örseryds kvarnar

4. Kvarnvägen går längs anläggning nr 4. Anläggningen skulle eventuellt bli såg. Den byggdes efter att den nuvarande dammen var klar 1929, men kom aldrig att användas. Vid sidan av vägen ligger fyra gjutna kvarnstenar. När de på 1940-talet bytte ut vattenhjulet mot turbiner i sågen, på andra sidan ån, lades stenarna här.

Aldrig nyttjad anläggning

Kvarnstenar från sågen mitt emot

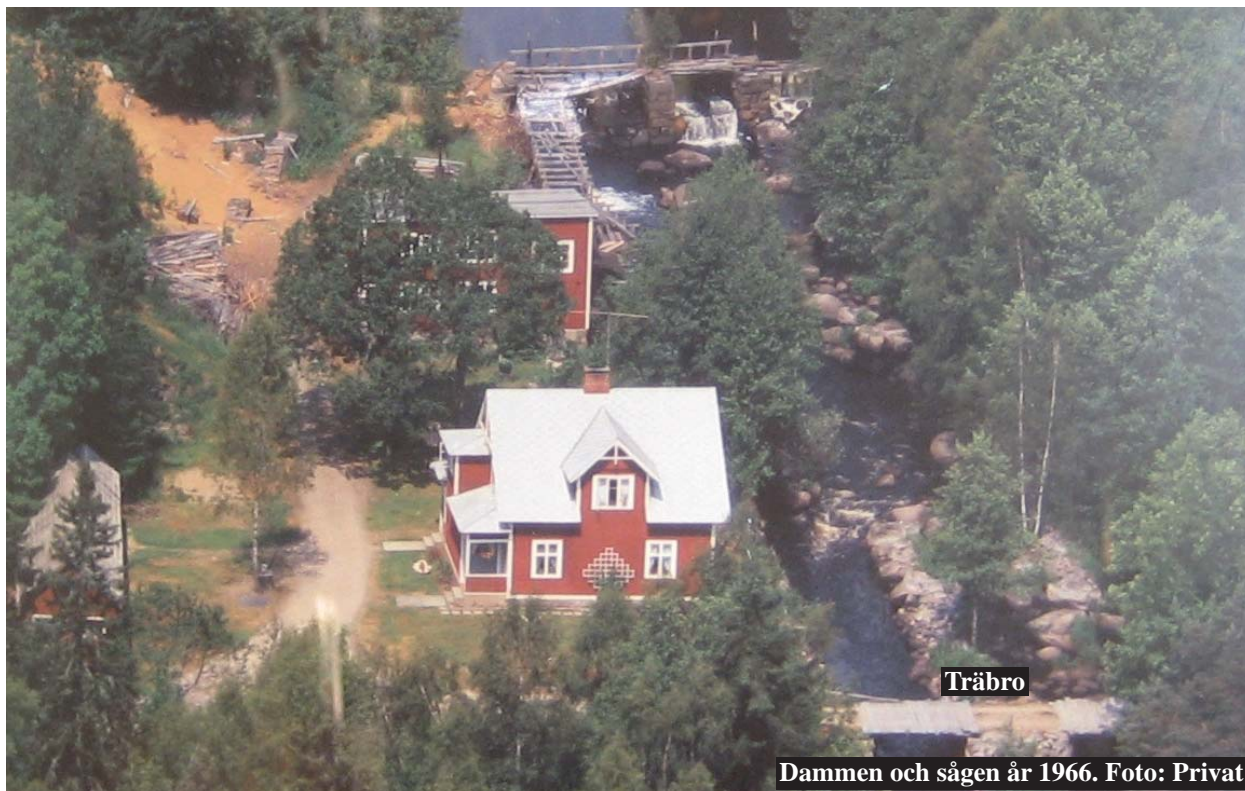
5. Kvarnen och sågen flyttades till den nuvarande platsen 1929. Orsaken var att ägaren ville höja arrendet på den tidigare tomten.

Vattenhjulet drev ett par stenar. Fyra kvarnstenar från anläggningen ligger på motsatta sidan av ån. Vattenhjulet ersattes på 1940-talet av en turbin för att driva sågen, men de har aldrig haft eldrift från vattenkraft till bostadshuset.

Dammvallen var klar 1929, men byggdes på senare med ytterligare en stenrad. På västra sidan saknas en sten i den övre raden. Igenom öppningen ska flottat timmer ha dragits.

De körde på dagen och samlade vatten under natten. När dammen var full var det lugnt vatten ända upp i Äskesjön. Ån rensades upp 1942-43 för att få bättre fall och sågen drevs till ungefär mitten av 1960-talet.

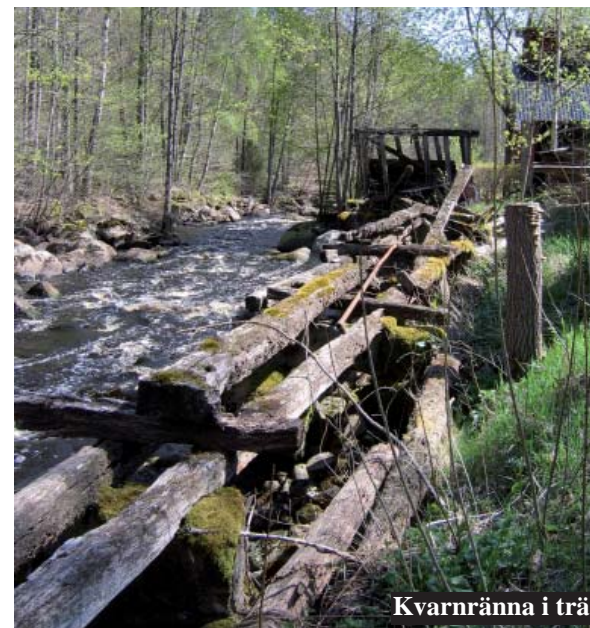
En del av maskinparken finns kvar i sågen, men de är i dåligt skick. Det finns rester kvar av en sågbänk och en kvarnränna i trä. Dammvallen är bevuxen.

Träbro

Dammen och sågen år 1966. Foto: Privat

Bräkneån, Örserys kvarnar

Äldre bilder i privat ägo

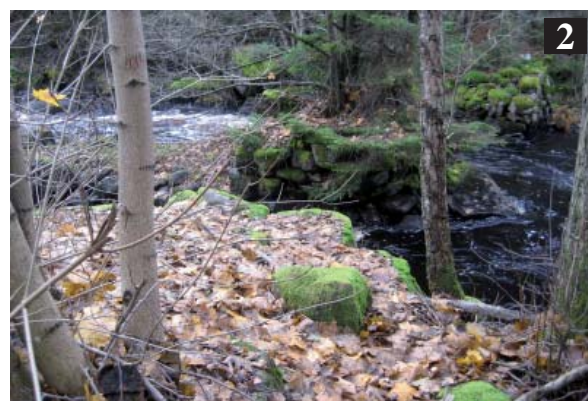
Bräkneån, Örseryds kvarnar

6. Ålkistor finns ofta vid gamla dammfästen. Om så är fallet här är tveksamt. Det finns inga rester av grunder på västra sidan av ån. Enligt muntliga uppgifter i bygden är det rester av en gammal ålkista där midsommarfisket skulle ha ägt rum. Roland Gustavsson nämner att i ungefär detta område fiskade "Pärlegubben". Här fick han sina bästa fångster, då han vittjade flodpärlmusslor.

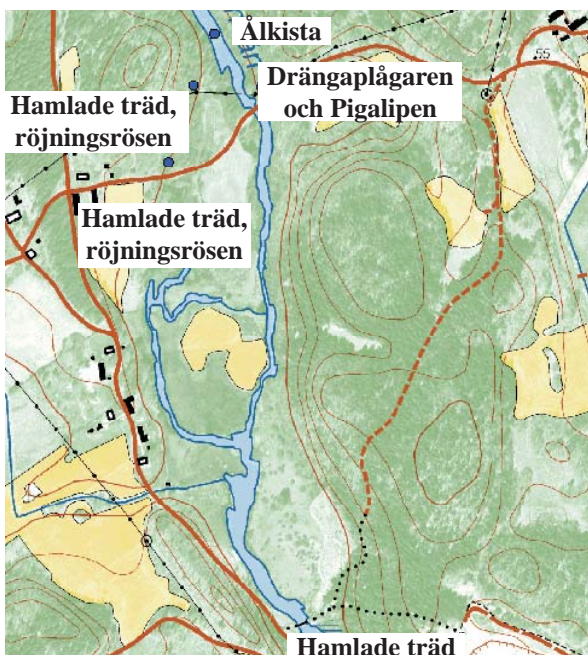
Platserna är mycket övervuxna och behöver rensas från växtlighet och stormfälld skog. Risken är annars att grunder och dammvallar kommer att raseras. Den nedre kvarnanläggningen har ett stormfällt träd över rännan. Över den nuvarande dammanläggningen på östra sidan fanns tidigare en trädgård. Denna syns inte mycket av idag.

Byggnaderna är i behov av renovering. Kvarnrännan i trä och sågbänken håller på att falla sönder. Tveksamt om de går att bevara.

Bräkneån, Örserys slåttermader

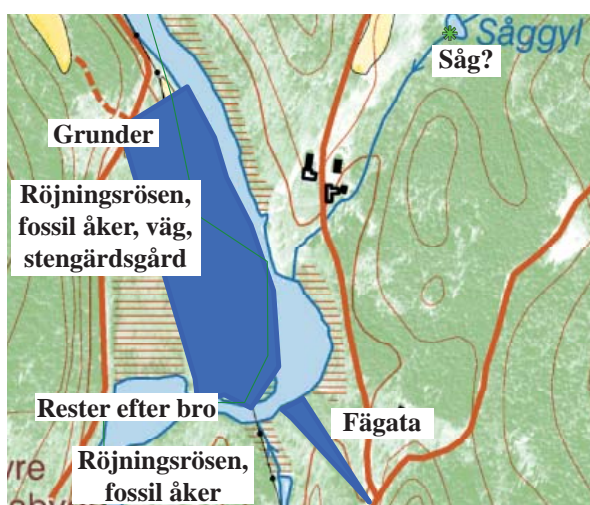
Sträckning längs Bräkneån med slåttermader, röjningsrösen och hamlade träd. En del av slåttermaderna har kallats ”Pigalipen” och ”Drängapläggaren”. Slåttermaderna svämmades över av åvattnet och gödslades på detta sätt. På maderna skördades hö och efter en eller två höskördar fick djuren beta markerna. I området finns en bymiljö med äldre hus, gamla grusvägar och stengärdsgårdar.

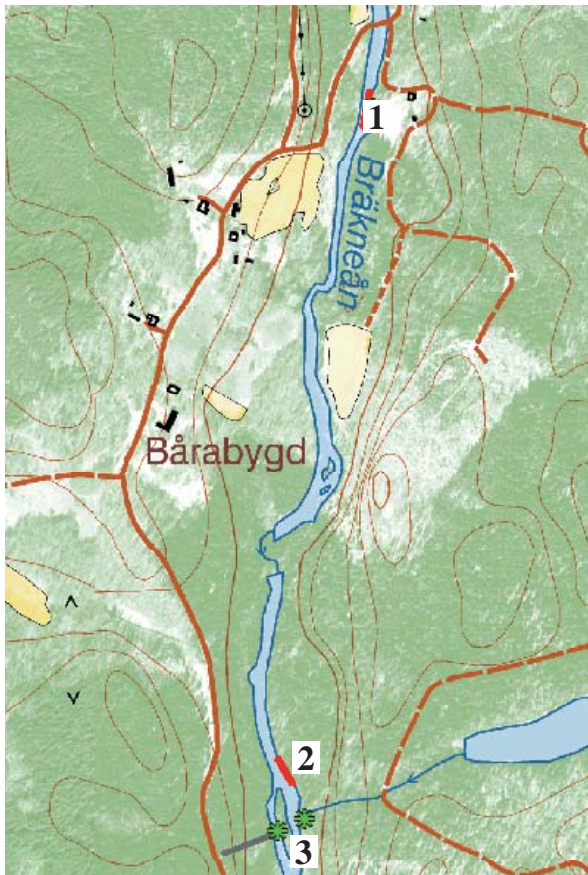

Bräkneån, Strömmahejan

Ett 30-tal röjningsrösen, stenvallar, stengårdsgårdar, en väg och grunder finns inom ett mycket begränsat område. I åsträckan finns rester från en bro utmärkt på en karta från 1827. Sommartid är det mycket lågt vatten så då skulle brofästet kunna studeras mer ingående.

På östra sidan av ån finns två parallella stenmurar som kilformat sträcker sig från vägen ned mot ån. Detta har tolkats som en fägata. På östra sidan finns även en bäck och vattendrag som benämnts Såggyl. Namnet kan tyda på en sågverksamhet, men har inte undersökts närmare.

1. Område med mycket rensad sten. Upplagd i en vall längs ån. Troligen både sten från ån och den tidigare odlade marken. Kanske rester efter flottledsrensning.

2. Stengärdesgård på östra sidan av ån som eventuellt kan kopplas till flottledsrensningar. Den har enbart noterats på håll.

3. Stamsavet/Stampamöllan. Lämning efter en sågkvarn. Dammvall och rännor. Vattensågen finns angiven på skifteskartan över Bårabygd 1833. En stampamölla ska ha uppförts på platsen år 1742.

I Bårabygdsområdet finns mycket hamlade träd.

Bräkneån, Björkery lasta

Lastageplatsen "Björkery lasta" låg där Strångsmåla festplats idag ligger. Åkanten är delvis utfylld och en ny stig har anlagts uppströms festplatsen.

Lastageplatsen är utmärkt på enskifteskartan från 1823, men har inga spår av verksamheten idag. Transporterna av virket gick till hamnen i Järnavik.

Flottledrensningen uppströms lastageplatsen var delvis översvämmad vid inventeringstillfallet, samt bevuxen med sly och en del större träd. Tydlig rensning längs vissa sträckor.

1. Plats med tradition - "Näckahallen" är en sten i ån som kopplas till berättelser om Näcken. Den är skyltad genom Bräkneleden.

2. "Killa" var en plats för att hämta vatten. Här skulle man köra försiktigt på vägen för att inte få löv i vattnet. Lasta-Jöns torpgrund finns i närheten.

3. Plats för tidigare ålkista enligt Sune Gustavsson, ägare till Trånhems kvarn. Inga synliga spår, men mycket vatten vid besiktningen.

4. Stort röjningsröse och fossil åkermark avgränsat med stengärdsgård. Fler röjningsrösen i området.

5. Kvarnplats enligt Roland Gustavssons utredning om Bräkneån från 1970-talet. Inga lämningar syntes vid besiktningen.

6. Tidigare kvarnplats för Trånhems kvarn. Lämningarna syns bara när dammen är tom enligt Sune Gustavsson, ägare till dagens Trånhems kvarn. Enligt Dammsäkerhetsinventeringen skulle dammen vara byggd på 1700-talet.

7. Trånhems såg och kvarn. Dammvallen fungerar som bro. Rännor och byggnader tillhör anläggningen. Den byggdes 1891, men har byggts om i etapper allt eftersom verksamheten utökats. Det är den enda anläggningen längs Bräkneån som är i bruk och den är av stort kulturhistoriskt intresse. Djurfoder mals och virke sågas fortfarande i liten omfattning. Idag sker driften med turbin. Maskinparken är i stort sett komplett. Byggnaderna är i behov av restaurering och en mer ingående dokumentation av inventarierna hade varit önskvärd.

Bräkneån, Trånhems såg och kvarn

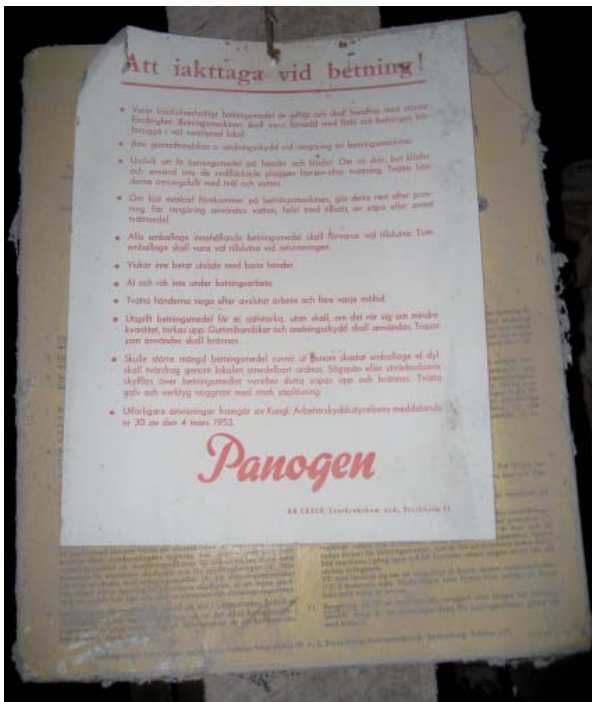
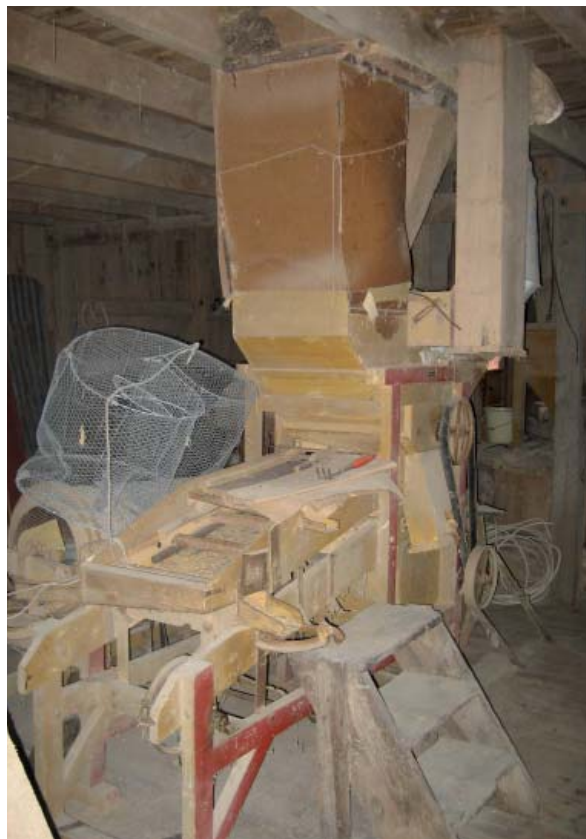
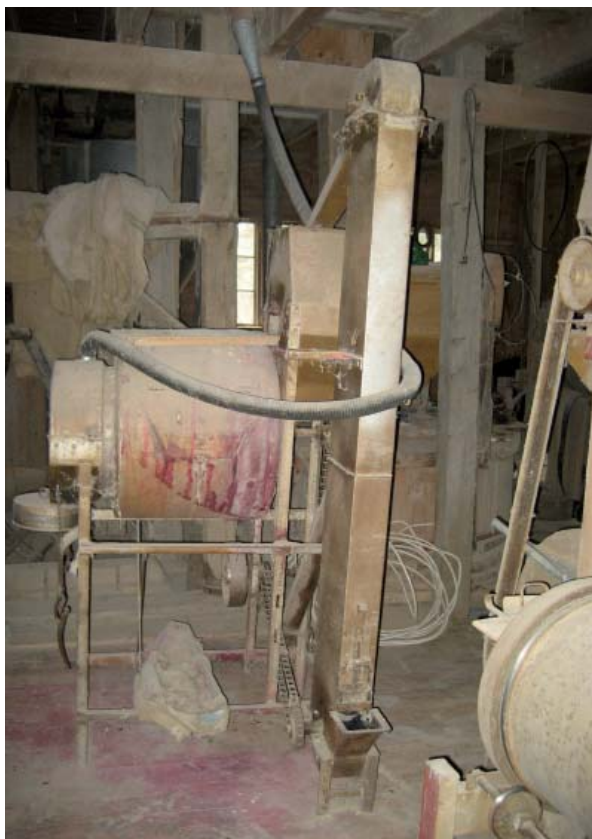
Trappan är sliten och har trampats många gånger upp och ner.

Vattenståndsmätaren kallades "febertermometern". När det var mycket vatten i dammen, så var bönderna i omgivningen arga då deras ägor översvämmats.

Bräkneån, Trånhems såg och kvarn

Bräkneån, Trånhems såg och kvarn

Ett i stort sett intakt kvarnverk och maskinell utrustning, samt inventarier gör miljön i Trånhem värd att bevara.

Bräkneån, Trånhems såg och kvarn

Bräkneån, Hjälmisafallen

1. Kvarnplats enligt Roland Gustavssons utredning 1975. Inga lämningar syntes på sträckan mellan bäcken och Hjälmisafallen. Området runt bäcken var för sankt för att komma över vid inventeringen, så sträckan mellan bäcken och Trånhems kvarn är inte besiktad. Ägaren till Trånhems såg och kvarn kände inte till att det skulle finnas en kvarnlämning på platsen.

2. Eventuellt lämning efter dammvall. På norra åkanten finns en ”staplad” stenhög. Det är tveksamt om denna är naturlig, men den är enbart besiktad från andra åkanten. Det skulle kunna vara den äldsta anläggningen i området. Inga synliga rester efter grunder eller rännor. I Hjälmisaområdet har det funnits kvarnar minst sedan 1780.

3. Dammvall och grund.

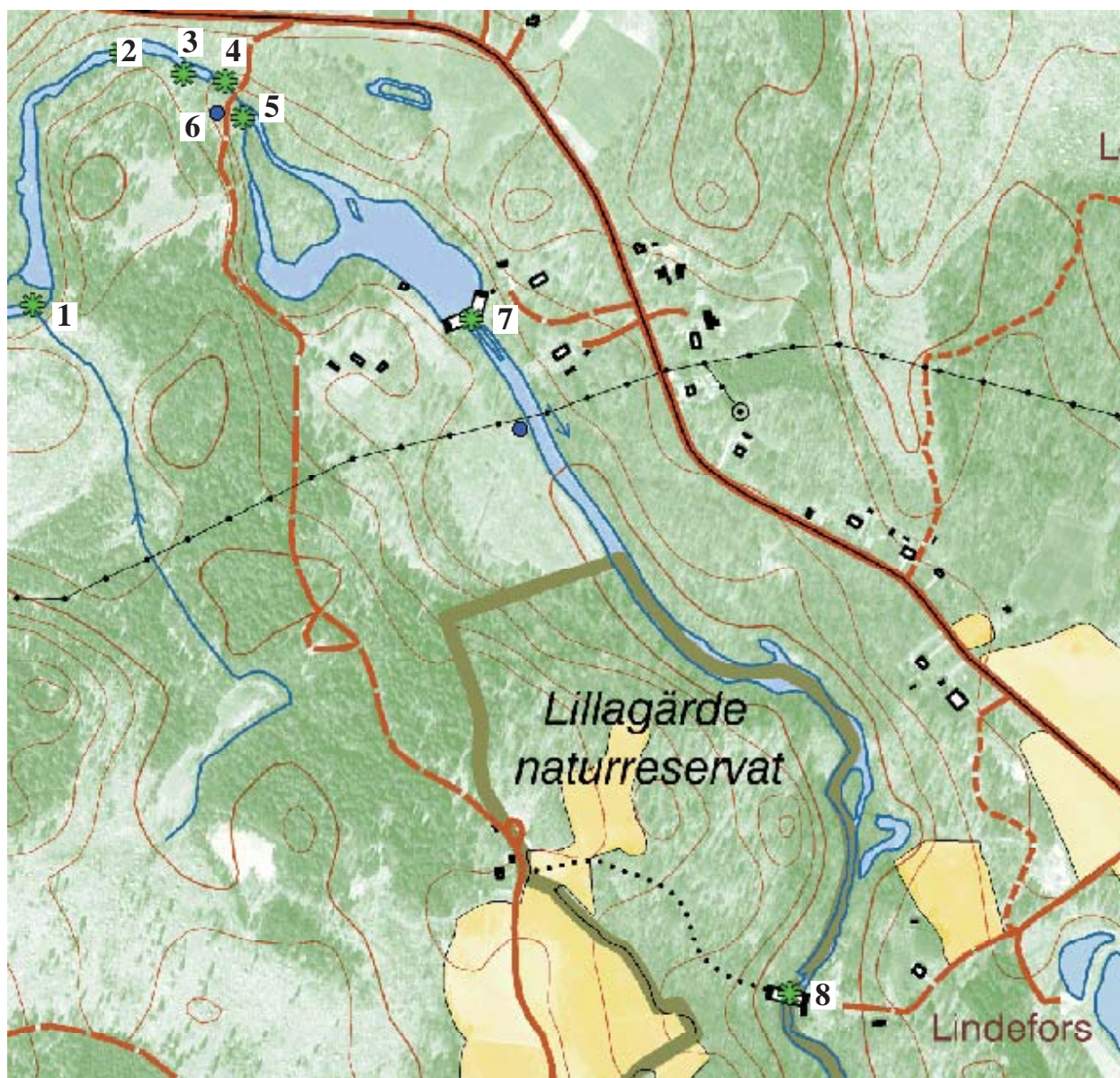
4. Tidigare dammvall/bro

5. Kvarnplats. Hjälmisa bykvarn? Dammvallen uppströms bron. Ränna, hjulgrav, husgrunder och delar av kvarnsten (natursten) finns bevarat. Kvarnen drevs fram till ca 1910, då den flyttades nedströms till Lindefors. Eventuellt fanns även sågverk.

6. Grund till bostadshus

7. Tararps handpappersbruk?/Sandbergs Träklacksfabrik

8. Lindefors kvarn och såg

Bräkneån, Hjälmfallan

Bräkneån, Tararps handpappersbruk?/Sandbergs Träklacksfabrik

7. Delvis välbevarad dammvall, ränna, byggnader och kvarnstenar. Vissa av byggnaderna har byggts om. Det är ingen representativ miljö för verksamheten.

Pappersbruket var igång mellan 1863 och 1909. Lump och avfallspapper revs och blandades i ett stort kar. Vatten och kemikalier tillsattes. Massan breddes sedan ut på ramar med filt för att till en viss grad torka. Pappersarken sattes i en press, som spändes för hand med stora spakar. Pappret hängdes för att torka på stänger i översta våningen och packades sedan i buntar. De transporterades till Karlshamn eller Järnavik.

Eventuellt har här även funnits ett oljeslageri.

Klackfabriken uppfördes i slutet av 1920-talet, då även dammen byggdes om. Fabriken brann ner. Var försiktig med dammvallen vid omlöp på västra sidan.

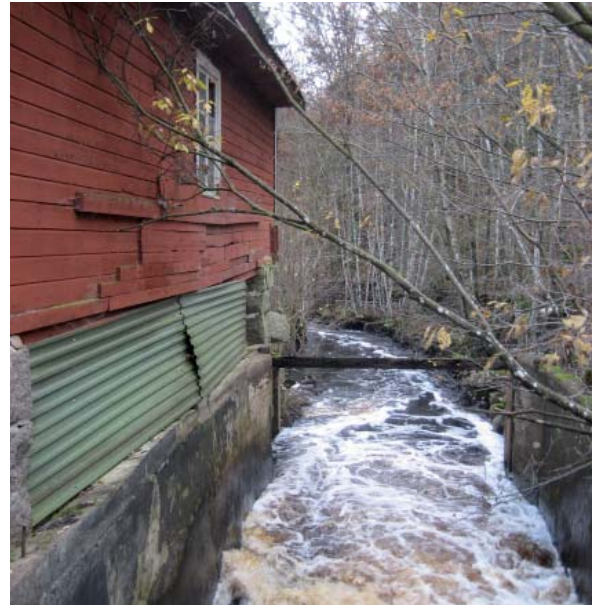
Kraftstationen ger hushållsel och överskottet säljs.

Bräkneån, Lindefors kvarn och såg

8. Lindefors kvarn uppfördes 1907 (flyttades från Hjalmsa). Ån gav vattenkraft under tio månader. Kvarnverket drevs av en turbin och bestod av två par stenar, skalare och havrekross. Sågverksrörelsen drevs till slutet av 1960-talet, men är utmärkt på en karta från 1971. En del av maskinparken finns kvar.

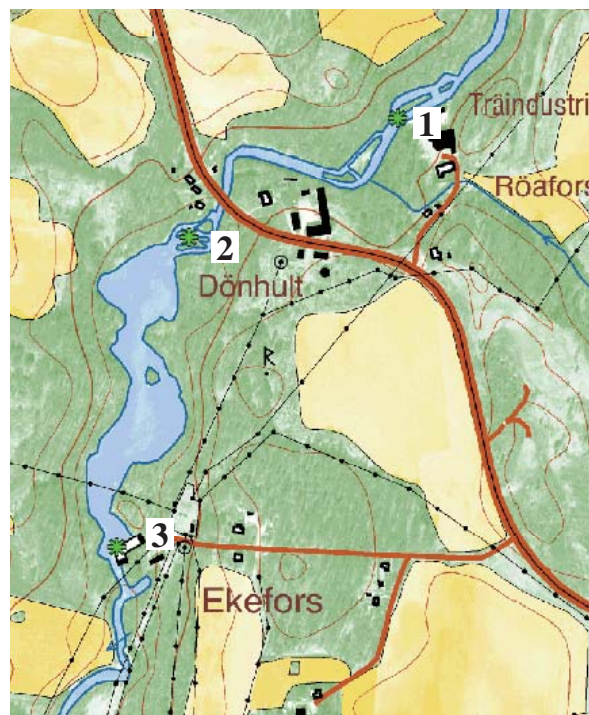
På motsatta åsidan ligger naturreservatet Lil-lagärde. Restaurering av bron skulle kunna ge besökare ett mervärde i form av tillgång till kvarnanläggningen och nyttjandet av vattenkraften. Ägaren till kvarnen ställer sig positiv till besökare. Byggnaderna är i behov av omedelbar renovering.

Bräkneån, Röafors toffelfabrik och såg, samt Dönhults kvarn

1. Röafors toffelfabrik/såg består av rester av en dammvall och ränna, men är ingen välbevarad anläggning. Delar av dammvallen är kraftig.

Dammen byggdes år 1900 och är påbyggd 1923 och 1944. Toffelfabriken vid Röafors anlades i slutet av 1890-talet och var verksam fram till ca 1920, då det blev mer populärt med gummistövlar. Produktionen gick tidvis på export. Sågmarkering på karta åren 1915-19. Anläggningen drevs med vattenhjul och turbin. Fallhöjden var liten och överfallshjulet ändrades till underfallshjul vilket gjorde effekten bättre.

2. Kvarnplats med kvarnväg och kvarngrund. I vattenbrynet ligger kvarnstenar i natursten och del av en hjulstock. Eventuellt togs kvarnen ur bruk när dammen vid Ekefors byggdes.

Bräkneån, Ekfors kullagerfabrik/G. TH Bogrens järnmanufaktur/Ekefors kraftstation

3. Ekefors Kraftstation uppfördes 1904 och moderniserades 1921. Då byggdes även den nuvarande dammen. Den revs delvis på 1960-talet och ersattes med en fisktrappa. Delar av dammvallen, ränna och kraftstationen finns kvar. Ej välbevarad anläggning och är mycket övervuxen.

Kraftanläggningen hade ett centralställverk för en spänning av 6000 volt samt två tubiner om 60 hkr. Fallhöjden var 4,6 m.

Innan kraftstationen byggdes var det en järnmanufaktur på platsen och ännu tidigare en kullagerfabrik (1899).

Äldre foton i privat ägo.

Bräkneån, Evaryds kvarnar och såg

Rester av dammvall och grunder på båda sidorna av ån. Mölleskog är ett namn som återfinns tidigt i området. Det ska ha varit en kvarnplats sedan 1400-talet och fram till 1930-talet. På östra sidan finns en ränna och sågspån i grunden. Marken sydväst om bron är omörd med högt vatten p.g.a. dammen vid Snittinge. Det finns eventuellt fler lämningar på denna sida nedströms bron. Delar av kvarnstenar är utspridda över området.

Huvudbyggnaden brann 1973.

Såg troligen från senare delen av 1800-talet.

Vykort privat ägo. Runt sekelskiftet 1900.

Omdiskuterad plats med mycket tvister. Förekommer ofta i domstolsprotokoll.

Bräkneån, Snittinge kvarn

Snittinge kvarn drevs från början av 1800-talet (eventuellt ännu tidigare) fram till 1945. Det finns inget kvar av kvarn-/sågverksamheten. Fallet användes senare till en kraftstation och dammen byggdes om 1969.

Idag finns inte kraftstationen kvar. Dammen är i dåligt skick och behöver en säkerhetsgenomgång. Trappan är murken och grunden uppströms dammen är vattenfylld.

Bräkneån, Björstorps kvarn

Det har funnits kvarnar i området sedan 1700-talet. Nuvarande kvarnen är troligen uppförd på 1800-talet och ombyggd 1933. Vattenfallet på 2,5 m gav drivkraft under hela året. Kvarnverket drevs av två turbiner om tillsammans 50 hkr, samt en turbin för lyse och värme. Bostadshuset uppfördes omkring 1922.

Kvarnverket bestod av två par stenar. Det fanns en valsstol, fullständigt rensverk och på baksidan av kvarnen fanns även sågverk med sågbänk.

Kvarnen har stor del av inventarierna och utrustning för malning kvar, men sågbänken är borta. Tillhörande magasin och badhus finns, samt kvarnstenar i trädgården. Vattenkraften nyttjas fortfarande till el i byggnaderna.

Pelarna sägs komma från Bräkne-Hoby gamla kyrka enligt muntlig uppgift från ägaren.

Väby kvarn låg tidigare uppströms nuvarande kvarnen. Eventuella rester är i så fall övervämmade från den nuvarande dammen.

Bräkneån, Björstorps kvarn

Bräkneån, N om Mörtströmmen, "Tvättaryet"

Enligt boende i området ska här ha funnits en tidigare kvarnplats, men dammen sprängdes på 1930- eller 1940-talet. Det ligger sprängsten i kanterna. Tidigare låg två kvarnstenar vid en grävd ränna, men dessa gick inte att återfinna vid inventeringen. Kvarnplatsen är utmärkt av Roland Gustavsson intill ett jätteblock.

Bräkneån, Mörtströmmen/Sonekulla kvarn

Kvarnlämning efter Sonekulla kvarn, med kvarngrund och dammvall. På den östra åkanten finns en kallmurad strandskoning. Ej välbevarad.

Sonekulla kvarn uppfördes vid Mörtströmmen år 1796. Kvarnhuset hade tre våningar med

två par kvarnstenar. Kvarnen löstes ut av bönderna från kronan och revs. Många hemman har sedan den tiden fått erlägga en "arrendavgift" för mark som genom utrivningen blev torrlagd och därmed i vissa fall odlingsbar.

